

ལེའུ་དགུ་པ། འོར་ནད་གསོ་བ།

ГЛАВА 9. ЛЕЧЕНИЕ БОЛЕЗНИ ОР

དེ་ནས་ཡང་དྲང་སྲོང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཀྱེ་དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་ཉོན་ཅིག།

Then again, Sage Rigpai Yeshe (*rig pa'i ye shes*) said this words, “ O Great Sage, listen.

Затем мудрец-риши Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*) снова изрёк: «О, великий мудрец, слушай!

འོར་ནད་གསོ་བ་རྒྱ་རྒྱེན་དབྱེ་བ་དང་། །རྟགས་དང་བཅོས་ཐབས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིས་བསྟན། །

Localized edema, ‘or, is revealed under four headings: causes and conditions, classification, signs and symptoms, and treatment methods.

Лечение болезни ор (‘or) описывается в четырёх темах: причины и условия, классификация, симптомы и методы лечения .

རྒྱ་རྒྱེན་ལས་དུས་རྒྱུན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་གསུམ། །དང་པོ་ལ་ཟས་མ་ལྷ་དྲུངས་སྟེགས་འདྲེས། །མཆིན་གནས་རླངས་སུ་མ་གྱུར་
ལྷག་དན་རྒྱས། །དེ་ཉིད་ཤ་ལྷགས་བྱེར་བས་ཚུ་སེར་སྐྱེད། །ཚུ་སེར་འོར་དུ་རླུང་སྟེ་གཡོ་བར་འགྱུར། །དུས་བསྐྱེད་རྒྱ་རབ་
རྟེན་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན། །རྒྱུན་བསྐྱེད་ནད་ཀྱིན་བཅོས་ཉེས་འབྲུགས་ལས་འབྱུང་། །

The tree causes and conditions responsible for the development of ‘or are diet, time and condition. First, due to *ma zhu* (indigestion), the refined portion of food gets mixed with the unrefined portion and fails to transform into bodily constituents in the liver, thus resulting in the accumulation of unhealthy blood. Spread of this unhealthy blood leads to

the formation of *chu ser* between the skin and muscle tissues, and subsequently causes swelling due to pooling of *chu ser*. On the basis of time, 'or arises when *skya rbab* becomes chronic, whereas on the basis of condition, it results from disturbed disorders to inappropriate treatment.

1. Причины и условия. [Болезнь] порождается тремя типами условий: питание, время и обстоятельство. Первое – из-за непереваривания пищи прозрачная и осадочная части смешиваются, и не переходят в печени в ткани тела, плохая кровь увеличивается и, рассеиваясь в мышцы и кожу, порождает чхусер, а чхусер «выпадает» в ор и появляются отёки. «Порождённый временем» возникает от застаревания кьябаб. «Порождённый обстоятельствами» возникает из-за возмущения при неправильном лечении любых болезней.

དབྱེ་བ་རྒྱང་མཐིམ་ཁྲག་དང་བད་ཀན་དང་། །བརྗེད་དང་དུག་ལས་བྱུང་བ་དུག་ཏུ་བཤད། །

Six types of 'or is classified: based on *rlung*, *mkhris pa*, blood and *bad kan*, injuries, and poisoning.

2. Классификация: говорится о шести видах [ор], возникших из-за лунг, трипа, крови, бекен, повреждений и ядов .

རྟགས་ལ་སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་རྣམ་པ་གཉིས། །

The signs and symptoms are of two types: general and specific.

3. Симптомы бывают двух типов: общие и частные.

སྦྱི་རྟགས་ཅུ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཚ་ཞིང་འབྱུག། །ལྷུས་དང་ཡན་ལག་སྟོམ་ལ་ངལ་བ་སྟེ། །དྲོད་ཚུང་ཁ་ཟས་མི་འབྱུང་ག་
འགག། །དེ་རྗེས་ལྷུས་ཀུན་གཡོ་ཞིང་སྐྱངས་པ་སྟེ། །བྱུད་པར་གདོང་བོལ་བྲང་གསུམ་ཚུ་སོ་སྐྱངས། །ཤད་དང་པགས་པའི་
བར་རྣམས་ཚུ་སེར་ཁེངས། །འོག་ཏུ་གང་བཅུག་ཡོན་པོར་སྐྱངས་པ་ཡིན། །

The general signs and symptoms are as follows: burning and radiating sensations throughout the channels, lethargic and fatigued body and limbs, and weak digestive heat causing food indigestion and loss of appetite. Thereafter, 'or causes swelling of the whole body, particularly the face, dorsal parts of the feet, chest, abdomen, and urinary meatus. When *chu ser* pools in the space between the skin and muscle tissues, it causes swelling that tends to tilt when an object is placed beneath it.

3.1 Общие симптомы. Во всех сосудах отрывистый (*'khyug*) пульс и [признаки] жара, вялость в теле и конечностях, утомляемость. Тепла мало, пища не переваривается, аппетита нет, в дальнейшем всё тело опухает и отекает, а, особенно - лицо, лодыжки, грудь, живот и отверстие мочеиспускательного канала. Пространство между кожей и мышцами наполняется чхусер, в месте надавливания сохраняется углубление.

བྱི་བྲག་རྟགས་ལ་རླང་འོར་ལུས་འདྲར་བསྟེ། རླངས་རྩུབ་གསོབ་ལ་ཉིན་ཆེ་མཚན་མོ་རྒྱང་། །

Specifically, *rlung*-dominant 'or causes body trembling, irritation, and rough and soft swelling that increases during the day and decreases at night.

3.2.1 Частные симптомы. При лунг ор — тело дрожит, мурашки, отёк рыхлый, днём больше, а ночью - меньше.

མཁྱིམ་འོར་མིག་ཚུ་སྤགས་སེར་དྲོས་ན་སྟེ། །

If 'or with *mkhris pa* domination, it causes yellowish sclera, urine, skin, and swelling on exposure to heat.

3.2.2 При ор трипа — желтеют глаза, моча, кожа, от тепла [отекание] усиливается.

ཁྲག་འོར་རྩ་རྣམས་གཟེར་འབྲུག་མིག་ཚུ་དམར། །

Blood-dominant 'or causes sharp, radiating pain throughout the channels, and reddish eyes and urine.

3.2.3 При ор крови — в сосудах покалывает, сосуды болят и вздрагивают краснеют глаза и моча.

བད་ཀན་ལུས་གང་གངས་ན་མི་བདེ་ལ། །སྐངས་པ་ཉིན་ཆེ་མཚན་མོ་ཚུང་བ་ཡིན། །

In the case of *bad kan* domination, 'or causes a cold body, discomfort on exposure to cold, and swelling that increases during the day and decreases at night.

3.2.4 [При ор] бекен — тело холодное, на полный желудок хуже, отеки днём больше, ночью меньше.

བསྐྱད་འོར་མཚན་ལམ་ལ་བརྟེན་ཆ་ལ་དམར། །

If 'or is due to weaponry injuries, it causes redness and burning sensation at the injured part of the body.

3.2.5 При ор повреждений — [чувство] жара и покраснение на месте раны.

དུག་རྒྱུ་ཁོང་སོང་དུག་རྟགས་ལྡན་པས་ཤེས། །

Attributed to the poisoning 'or can be diagnosed based on the possibility of exposure to poisons or indigestion of toxic substances, as well as the presence of symptoms of poisoning.

3.2.6 Ор ядов - сопровождается признаками попадания яда внутрь, и знанием, что [была вероятность отравления].

བཅོས་པའི་ཐབས་ལ་སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས། །

The treatment methods are of two types: general and specific.

4. В методах лечения две [категории]: общие и частные.

སྤྱི་བཙུན་གསལ་དུས་སྐྱོད་བྱ་འདྲ་སྤྱོད་ལ། རོང་ང་ཐང་ཤིང་དུག་ཉུང་བྱི་ཏང་ག། རོ་བ་རིས་བསྐོལ་ཁུ་བས་འོར་ནང་
སེལ། རོ་འབྲུ་ལྗ་པས་ཕོ་བའི་མེ་དྲོད་བསྐྱོད། འབྲས་བུ་གསུམ་ཐང་ཉོང་ལེན་ཚོ་བ་གསུམ། དུར་བྱིད་བ་ཚུ་ལྷགས་སྣོད་
བསྐོལ་ཁུ་ལ། རྩོས་དཀར་སྐང་ཅི་སྐྱར་བའི་ལྷུས་ཀྱིས་སྐྱོད། རྩོས་དཀར་བྲག་ལྷན་འབྲས་གསུམ་ཐང་གིས་བསྐྱོད། རྩོ་
ཏེས་ཐང་ཤིང་སྤོས་དཀར་ཨ་རུ་ར། ར་སྐྱ་བ་ཚུར་སྐྱར་སྐྱོད་འོར་ཀུན་འཛོམས། །

For the general treatment of 'or, at the initial stage, undertake fasting and take easily digestible food. Administer a decoction prepared from *bong nga dkar po*, *thang shing*, *dug mo nyung*, *byi tang ga*, and *pho ba ris* to cure 'or, and the *se 'bru Inga pa* compound to protect the digestive heat. Evacuate the disorder with purgation made by boiling *'bras bug sum* (three myrobalan fruits), *hong len*, *tsha ba gsum* (three hot medicines), *dur byid*, and *ba chu* (cow urine) in *lcags* (iron container), with addition of *spos dkar* and *sbrang rtsi* (honey). Assemble the disorder with a decoction prepared from *spos dkar*, *brag zhun*, and *'bras bu gsum* (three myrobalan fruits), and eliminate all kinds of 'or with administration of a compound prepared from *sle tres*, *thang shing*, *spos dkar*, *a ru ra* and *ba spru* mixed with *ba chu* (cow urine).

4.1 Лечение в общем. В свежей стадии следует поголодать, употреблять легкоперевариваемую пищу. Вскипяченный отвар из *bong nga*, *thang shing*, *dug mo nyung*, *byi tang ka*, *pho ba ris* устраняет болезнь ор. Состав *se 'bru Inga pa* поддерживает огненное тепло желудка. Жидкость от вскипяченного в железном сосуде отвара *'bras bu gsum* (три плода) с *hong len*, *tsha ba gsum* (три жгучих), *dur byid* и коровьей мочи с добавлением *spos dkar* и мёда - очистит послаблением. Отвар из *spos dkar*, *brag zhun* и *'bras bu gsum* (три плода) собирает, а состав из *sle tres*, *thang shing*, *spos dkar*, *a ru ra*, *ba spru* и коровьей мочи снимает все виды ор.

ལྷན་པར་སྐྱོད་ལ་བ་ཡི་རྣམ་ལཱའི་མར། ར་བཟའ་དང་བྱུག་དང་འཇམ་ཚིར་བཏང་བ་དང་། ར་རུ་ཚོ་དང་ལྷན་མར་སྐྱོད་
སྐྱར་བྱུག།

Specifically, for the treatment of *rlung*-dominant 'or, use *ba yi nam Inga* medicinal butter in the form of oral medicine, external application, and mild enema. In addition, apply the mixture of *kha ru tsha*, clarified butter, and *sga*.

4.2.1 В частности, [при ор] лунг следует есть, втирать и делать джамци маслом *ba yi nam Inga'i mar* (масло из «пяти коровьих продуктов»), втирать *kha ru tsha* с топлёным маслом и *sga*.

མཐིས་འོར་སྤངས་རྗེས་བཟང་དྲུག་འགོན་ཐོད་ཐལ། །ཚ་བ་གསུམ་ཐལ་བྲག་ལྷན་སོ་མ་ར། །ཀ་ར་སྤྱར་བས་མཐིས་འོར་སྐམ་པར་བྱེད། །

For the treatment of *mkhris pa* – dominant 'or, perform purgation and administer a compound prepared from *bzang drug* (six superlative medicines), '*gron thal* (cowry ash), *mi thod ash*, *tsha ba gsum* (three hot medicines) ash, *brag zhun*, *so ma ra*, and *ka ra* to dry 'or.

4.2.2 Ор трипа. После очищения высушить ор трипа составом из *bzang drug* (шесть хороших), '*gron thal*, *thod thal*, тхалва *tsha ba gsum* (три жгучих), *brag zhun*, *so ma ra dza* с сахаром.

འག་འོར་སྤངས་རྗེས་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལ། །ཚུ་སེར་སྐྱན་བསྐྱར་སེང་ལྗང་ཁུ་བས་དབུལ། །རྩ་ཁ་ཕྱེ་ཙམ་མང་དུ་གཏར་བར་བྱ། །

For the treatment of blood-dominant 'or, perform purgation, and add *chu ser* medicines to *nyi shu rtsa Inga* compound and administer this with *seng ldeng* decoction. Perform venesection repeatedly by making small incisions at the veins.

4.2.3 Ор крови. После очищения дать двадцатипятикомпонентный состав, с лекарствами против чхусер, запивать жидкостью *seng ldeng*. Следует многократно делать кровопускание, чуть приоткрывая сосуд.

བད་ཀན་གང་འོར་སྤངས་རྗེས་ཐལ་སྐྱན་བསྐྱམ། །

For the treatment of *bad kan* – dominant ‘or, which is cold in nature, perform purgation and administer the sharp ash compound to ‘or.

4.2.4 При холодном ор бекен после очищения сушить зольными лекарствами.

བསྐྱད་པའི་འོ་ལ་ལྷག་དབྱུང་བསེལ་བས་བྱུག།

For the treatment of ‘or caused by injuries, withdraw blood by venesection and apply a cold-natured remedy.

4.2.5 При ор от повреждений выпустить кровь, смазывать прохладным.

དུག་བསྐྱེད་པ་ལ་དུག་གི་གསོ་བ་སྦྱར། །ཞིས་གསུངས་སོ། །

For the treatment of ‘or caused by poisoning, use the treatment for poisoning.” Thus it was said.

4.2.6 [При ор], порождённом ядом, нужно готовить составы от отравлений.» Так сказано.

བདུད་ཅི་སྒྲིང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་འོ་ནད་གསོ་བའི་ལཱ་ལྷེ་དགུ་བའོ། །།

This is the ninth chapter, the “Treatment of ‘or”, from the Secret Quintessential Instructions on the Eight Branches of the Ambrosia Essence Tantra.

Это девятая глава «Лечение болезни ор (‘or)» из «Сущности амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

Translation from Tibetan to English: Men-Tsee-khang ©

перевод с тибетского на русский: Анастасия Теплякова